

Prædiken til 18. søndag efter trinitatis

Matt. 22, 34-46

Dette hellige evangelium skriver evangelisten Matthæus: Da farisæerne hørte, at Jesus havde lukket munden på saddukæerne, samledes de, og en af dem, en lovkyndig, spurgte ham for at sætte ham på prøve: »Mester, hvad er det største bud i loven?« Han sagde til ham: »Du skal elske Herren din Gud af hele dit hjerte og af hele din sjæl og af hele dit sind.« Det er det største og det første bud. Men der er et andet, som står lige med det: »Du skal elske din næste som dig selv.« På de to bud hviler hele loven og profeterne.« Mens farisæerne var forsamlet, spurgte Jesus dem: »Hvad mener I om Kristus? Hvis søn er han?« De svarede: »Davids.« Han sagde til dem: »Hvordan kan David så ved Ånden kalde ham herre og sige: »Herren sagde til min herre: Sæt dig ved min højre hånd, indtil jeg får lagt dine fjender under dine fødder?« Når David altså kalder ham herre, hvordan kan han så være hans søn?« Ingen kunne svare ham et ord, og fra den dag turde heller ingen længere spørge ham om noget. Matthæusevangeliet 22,34-46

Nu ved jeg nok, at Jesus ikke siger: ”Du skal elske *den* næste som dig selv”, men *din* næste, alligevel vil jeg godt begynde dér.

Jeg tillader mig faktisk at begynde på toilettet i en almindelig familie eller et tilsvarende tæt, dagligt samvær! Hvis det sker, at man ved toiletbesøg bruger det sidste stykke toiletpapir, så mener jeg, at man ikke bør forlade toilettet, før man har fundet en ny rulle og gjort den klar, så den næste ikke får den ubehagelige overraskelse at sidde og mangle toiletpapir - der er kun en tom rulle. Det er at elske *den næste*, og det mener jeg, er en jordnær og praktisk del af det store bud om at elske sin næste!

Generelt kan man sige, at man i det hele taget skal tænke på *den næste*, så at man f.eks. også rydder op efter sig i de fælles rum, f.eks. køkken, så *den næste* ikke skal stå i mit rod eller rydde op efter mig først. Det er at elske *den næste*, konkret.

Dette gælder også i det offentlige rum, men her er det næsten uhumsk at bruge toiletter som eksempel, så man kan tage et venteværelse på stationen: At man ikke efter-lader slikpapir på gulvet. Eller et bord på en rasteplads: At man ikke efterlader flasker, dåser,

madpapir og lignende, men rydder op efter sig for *de næstes* skyld.

Et mere overskudspræget eksempel er, når man står i køen i supermarkedet med en vogn bugnende fuld, at man da tilbyder kunden bagved - der står med en eller tre varer og ser lidt stresset ud - at gå foran i køen, hvis man ikke selv skal nå noget vigtigt. Men dette har naturligvis en rimelighedens grænse. Hvis man f.eks. står i kø for at få billetter til en koncert med et stort udenlandsk navn, som man er meget begejstret for og glæder sig vildt til at se og høre, og man så får billetterne med den besked, at det var så de sidste, så mener jeg ikke, man skal føle sig forpligtet til at sige: Nej tak, så giv dem til *den næste* i køen. Det skyldes almindelig *retfærdighed*: at jeg nu engang kom først; og det skyldes *proportionerne*, at her er ikke tale om blot at stå 2 minutter mere som ved kassen i supermarkedet, men om at sige farvel til den store oplevelse, man er kommet for at få adgang til; og det skyldes hensynet til en logisk-praktisk orden, for hvis man gav billetterne videre, så burde de næste jo gøre det samme, og så ville billetterne enten havne ved den første, der ikke var så god og næstekærlig, eller ved den sidste i køen, som dog, hvis han var rigtig god, ville sige: Nej, der kommer nok i hvert fald en mere, - og hvis det fortsatte ville vi ende i den absurde situation, at ingen fik de sidste billetter, så de sidste pladser ville komme til at stå tomme, og ingen ville få glæde af den overvættede godhed, der tværtimod ville forstyrre og forvirre den praktiske orden, der hører denne sammenhæng til.

Det er disse væsentlige elementer, der let bliver overset og ofret, når næstekærligheden indtager scenen: Det jordnære, retfærdigheden, proportionerne og den praktiske orden. Og uden dem bliver næstekærlighed en luftig etisk dyd - nem og taknemmelig at tage i munden. Det lyder jo godt, at man går ind for næstekærlighed og praktiserer den. I vore dage er næstekærlighed blevet et populært modeord og et ord, der mere og mere bemægtiger sig etikken - og sådan set også kristendommen, for det er ikke usædvanligt at støde på, at kristendommens budskab sammenfattes i det overordnede ord næstekærlighed, lige-som det heller ikke er usædvanligt at støde på, at folk regner med, at næstekærlighed er noget, Jesus har opfundet og bragt ind i verden. Og det er alt sammen ikke så godt.

Men lad os nu gå til dagens tekst. Farisæerne spørger Jesus: ”Mester, hvad er det største bud i loven?” De gør det for at sætte ham på en prøve, hedder det, og deri ligger, at for de strammere blandt de jødiske lovlærere, der hørte til den farisæiske retning, var alle love så at sige lige store, man kunne ikke gøre forskel på dem, for de stammede alle fra Gud.

Men i sit svar gør Jesus forskel. Det første bud, han fremhæver, er fra de første ord i den bøn, der hedder Shema, hvori jøderne bekender troen på Guds enhed og forpligter sig til at holde loven. Den står i 5. Mosebog kap. 6, og de første linjer i den lyder: ”Hør, Israel! Herren vor Gud, Herren er én. Derfor skal du elske Herren din Gud af hele dit hjerte og af hele din sjæl og af hele din styr-

ke. Disse ord, som jeg i dag befaler dig, skal ligge dig på sinde, og du skal gentage dem for dine sønner; du skal fremsige dem, både når du er hjemme, og når du er ude, når du går i seng, og når du står op”.

Det er det største og det første bud, siger Jesus. Men dertil føjer han så, at der er et andet bud, der er dets lige, og det bud er heller ikke noget, han selv finder på. Her citerer han nemlig fra 3. Mosebog kap. 19, vers 18: ”Du må ikke hævne dig på dine landsmænd eller bære nag til dem; du skal elske din næste som dig selv. Jeg er Herren!”

Heraf ser man også, at det ikke er Jesus, der har fundet på buddet om næstekærlighed. Jesus var jo jøde, og derfor var de skrifter, vi har i Det gamle Testamente, især Mosebøgerne, men også profetlitteraturen, m.m., jo hans naturlige baggrund, det som han naturligt forholdt sig til og citerede fra.

Hermed har Jesus altså fremhævet to bud og gjort dem til et sammenhængende dobbeltbud, og han understreger ydermere, at det er de største ved at føje til, at på dem *hviler* hele loven og profeternes forkyndelse, eller han siger faktisk ”hænger”, nemlig som en dør på sine hængsler. På disse to hængsler hænger alle andre love. Og dette billede siger jo tydeligt, at hvis det ene hængsel ikke er der eller er ude af funktion, så bliver alt andet i loven skævt.

Man kan sige, at disse to bud er ånden i al lov. ”Du skal elske Herren din Gud af hele dit hjerte og af hele din sjæl og af hele din

styrke". Hjertet er jo ikke blot sædet for vore følelser af forskellig art, men også for vores moralske vurdering og grundorientering, for vores samvittighed, og her er Gud den øverste instans, hjertet har at forholde sig til.

Hvis man fjerner Ham som instans, kapper forbindelsen til dette himmelske navigationspunkt og holder sig til egen fornuft og gode tanker eller en ideologi om, hvad man skal gøre, for at verden bliver god, så er man på en farefuld færd, der ikke behøver at have så hæslige konsekvenser som den franske revolution, nazismen og kommunismen, men langt mindre kan også være slemt nok. Heldigvis er det da ofte sket, at folk, der har været ude på denne gale galej, pludselig har hørt Guds stemme igen, så de kunne vende om til stedet før, deres vildfarelse begyndte, nemlig "Du skal elske Herren din Gud med hele dit hjerte og af hele din sjæl og af hele dit sind".

Med buddet om at elske sin næste som sig selv kommer mennesket til at stå mellem Gud som den instans, man står til ansvar overfor med hjerte, sjæl og sind, og næsten som den, man har ansvar for.

Disse to bud er udgangspunkt og rettesnor for, hvor-dan alle andre bud skal forstås og efterleves.

Så er det ganske vist almindeligt at tilføje, at næste-kærlighedsbuddet har fået en udvikelse i Jesu forkyndelse, idet næstekærligheden her ikke blot rækker til landsmanden eller stammefællen, men også til den fremmede. Men passer nu det? Ikke helt. I 3. Mos. 19 står der: "Den fremmede, der bor

som gæst hos jer, skal være som en af landets egne, *og du skal elske ham som dig selv*. I var jo selv fremmede i Egypten. Jeg er Herren jeres Gud!"

Så sandheden er nærmere, at denne side er blevet stærkere betonet i kristendommen. Noget andet er så, at vi roligt kan *udvide* næstekærligheden til også at gælde hjælp og bistand til folk, man aldrig har set. Blot ikke på bekostning af det nære, jf. min indledning, og ikke på bekostning af elementær orden, proportion og retfærdighed. Vi må ikke glemme eller ofre den gamle lov, f.eks. de ti bud, fordi vi tror, vi har fået en ny, der er meget bedre og finere. Så bliver det helt galt og hyklerisk. Vores næstekærlighed skal til enhver tid først og frem-mest bedømmes på, om den lever op til dette elementære.

Så hvad angår loven, har Jesus ikke søsat meget nyt, men givet sin udlægning imod en strengt bogstavelig udlægning og en ligestilling af alle love, idet han har betonet lovens ånd, og dermed at nogle love er vigtigere end andre, og at disse andre skal forstås i lyset af ånden i de to vigtigste.

Nyt er derimod i forhold til Det gamle Testamente, at Kristus (det græske ord for det hebræiske Messias) er kommet, er kommet i kødet, er blevet menneske i tømrerens søn Jesus fra Nazareth. Det gør forskellen. For dermed har det træk, der altid har hørt Guds væsen til – side om side med vreden over menneskenes synd - fået en historie på jorden, nemlig *tilgivelsen* af menneskenes synd. Og Jesu lidt udviklede tale i dagens

tekst (om Kristus som Davids søn eller Herre) handler kort sagt om, hvorvidt farisæerne vil tro, at Kristus er Guds søn og Davids så vel som andre menneskers herre – og mellem linjerne handler den om, hvor vidt de vil tro, at den Jesus, der også er Davids *søn*, dvs. slægtning, og nu står lige foran dem, tillige er Kristus, Guds søn!

Det handler det også om i dag, hvor de, der ikke vil tro dét, men godt vil have med kristendommen at gøre, reducerer den til at være en etik med næstekærlighed som indhold, det *andet* af dagens to bud.

Vi, der, så godt vi nu kan, gerne vil tro, at Jesus er Kristus, holder derimod lige meget fast ved det store dobbeltbud og ordet om syndernes forladelse. For vi ved, at vi ikke skal hente vores dybeste selv-bekræftelse eller selvtillid i at leve op til disse bud, men i at Gud i himlen har "levet ned" til os i Jesus Kristus, der giver os retfærdigheden fra Gud i troen på hans tilsagn til synderen om tilgivelse.

Så er vi da frikøbt og frelst fra åndeligt set at leve i en blakket selvopfattelse som mere eller mindre næstekærlige og til at glæde os over, at vi er Guds kære børn, der åndeligt set er det største, man kan blive på denne jord, - samt til i den ånd at elske vores næste, ikke at forglemme! Amen

Knud Riis

Tidl. Lintrup-Hjerting og Sdr. Hygum

Salmer (Den Danske Salmebog):

Nr. 3: Lovsynger Herren, min mund og mit indre

Nr. 7: Herre Gud! Dit dyre navn og ære

Nr. 6: Dig være, mildeste Gud Fader

Nr. 54: Hvad mener I om Kristus

Nr. 509: Hvor lystig, sød og yndig

Nr. 696: Kærlighed er lysets kilde

Prædikenen er tidligere udgivet af Søndagslæsning i 2013

Redaktion

Sognepræst
Adam Garff
Gentofte Kirke
adg@km.dk

Sognepræst
Andreas Riis Damgaard
Præstevang Kirke
Hillerød
ard@km.dk

Søndagslæsning
udkommer hver uge på
www.grundtvig.dk
– hvor man også
kan tilmelde sig
elektronisk nyhedsbrev
om Søndagslæsning

Grundtvigsk Forum
Farvergade 27
1463 København K
Telefon 4193 9000
vartov@vartov.dk